

ЄВГЕН ГУЦАЛО

ЖОВТИЙ ГОСТИНЕЦЬ

ДЛЯ ПЕРШОКЛАСНИКА

ЄВГЕН ГУЦАЛО

ЖОВТИЙ ГОСТИНЕЦЬ

ОПОВІДАННЯ

Для молодшого шкільного віку

КИЇВ «ВЕСЕЛКА» 1981

Рассказ
украинского советского
писателя-новеллиста
о доброй
и заботливой девочке.

Малюнки
ЛАРИСИ ГАРМИЗИ

Г97 Гуцало Є. П. Жовтий гостинець: Оповідання. Для мол. шкіл. в. (Мал. Л. Я. Гармизи).— К.: Веселка, 1981, 20 с., іл.— (Серія «Для першокласника»).

Оповідання українського радянського письменника-новеліста про хазяйновиту дбайливу дівчинку.

Г $\frac{70802-027}{M206(04)-81}$ 210. 81. 4803010200.

У2

На день народження дарували Ганнусі всякі гостинці. Хоча вона вже й до школи ходила, проте принесли їй велику круглооку ляльку, яка вмiла подавати голос і казати слово «мам». Принесли їй новенький портфель, хоча у неї вже був один і не гірший за подарований, а такий самий. Дістались Ганнусі також книжки, пенал, цукерки, квіти.

А от дядечко Мазур усіх гостей насмішив. Був це рудий та добрий чоловік, широкий у плечах і хоч дорослий, та вмів ніяковіти й соромитися не згірше, ніж мала дитина. То цей дядечко нічого не подарував своїй племінниці. Вірніше, подарував, але хіба можна назвати гостинцем курчатко?

А так-так, дядечко Мазур приніс їй курчатко. Саме посідали всі гості за столи, саме взялися до напоїв та страв, як поріг переступив дядечко Мазур — та й за-вмер так, наче роздумував, чи не повернути б йому назад.

— Заходьте, заходьте, — озвались майже всі, бо знали, який дядечко Мазур дивакуватий.

Той, ніяково всміхнувшись, підійшов до Ганнусі, обняв, поцілував, а потім поліз за пазуху і дістав курчатко. Жовтеньке, кругле, воно несміливо сиділо на широкій долоні й злегка здригалося, наче боялось упасти.

— Кому це? — поспитала Ганнуса, рада, що всі дивляться на неї й на дядечка Мазура.

— А тобі, — сказав дядечко Мазур. — Ніякого в мене гостинця нема, то я тобі курчатко приніс. Гратимешся, доглядатимеш.

Хтось із веселих гостей поцікавився:

— А коли з нього курка виросте, то й з куркою гратиметься?

— Авжеж, — згодився дядечко Мазур. — Це ж буде її курка.

— О-о, — кепкували веселі гості, — може б, ви їй телятко принесли? Воно виросте б, то дитина з коро-вою гралася б.

— Та, знаєте, нема в мене теляти, — ніяково заперечував дядечко Мазур. — Оце жінка підсипала квочку, то почали курчата лупитись, а теляти немає.

— А якби було?

— Якби було, то хіба пошкодував би?

Ганнуса як узяла курчатко, то уже не розлучалася. Тримала його в руках, тулила до щік, до грудей, зазира-рала в намистинки очей.

Жовте курчатко лагідно подзьобувало її носик, а Ганнусі те було дуже приємне.

Надвечір гості розійшлися, а Ганнуся зосталася зі своїм курчатком. Дала йому їсти хліба, та воно не захотіло. Дівчинка накришила яєчного жовтка, і курчатко взялося клювати. А потім і води випило з блюдця. І смішно так при цьому примружувалось, задираючи вгору голівку та перевалюючись назад.

Ганнуся взяла свій жовтий гостинець і подалась у хлів. У хліві гелгали гуси та кудкудакали кури, що позалітали на сідало. Всім їм Ганнуся показувала своє курчатко й казала:

— Бачте? Бачте? Це моє!

Гуси здивовано скрикували, а кури занепокоєно скоріли, наче просили, щоб Ганнуся віддала їм курчатко.

— Е-е, не віддам, — казала дівчинка. — Я сама з ним спатиму.

І справді хотіла лягти спати, але батько сказав, що де ж це видано таке? Нехай Ганнуся спить на своєму ліжечку, а курчатко — в старій його шапці. В шапці тепло й затишно, і вилізти з неї воно не зможе.

Ганнуся згодилась. Шапку з курчатком поклали на столі й злегка прикрили марлею. Дівчинка вже лягла спати, коли раптом звелася і втупилась у куток. У кутку сидів їхній чорний кіт Буцлик і світив очима.

— Ти чого там сидиш? — голосно запитала Ганнуся.

Чорний кіт не зворухнувся, як і перше сяючи очима. Це чомусь дуже налякало Ганнуся, і в голосі її зазвучав страх.

— Ти хочеш моє курчатко з'їсти? Ану тікай!

Буцлик лише нагнув голову, ніби принохувався

до чогось. Може, принюхувався до того, як смачно пахне курчатко? Ганнуся нишком звелася з' ліжка, дала Буцликові принесені гостями коржики. Чорний кіт пирхнув і заворушив вусами.

— Он ти який, — обурилась Ганнуся. — Знаю, що в тебе на гадці.

Схопила ката й викинула в сіни, а двері щільно зачинила. Цілу ніч їй снилося, що Буцлик дряпається в двері, нявчить, і вона раз чи двічі прокидалася. Прислухалася до тиші, потім, уставши, зазирала до батькової шапки — жовтий гостинець, принесений дядечком Мазуром, солодко спав.

Уранці, поснідавши, зладнала свої книжки та зошити — й до школи.

— А що ти в портфель поклала? — батько до неї.

— Сніданок.

— А біля сніданку?

Ганнуся мусила зізнатись:

— Курчатко.—І заторохтіла благальною скóромовкою: — Я його вдома боюся залишати, бо тут кіт. Він усю ніч дерся в кімнату, то я ледве одбилась од нього.

— А хіба курчатко має ходити до школи? — усміхнувся батько. — Воно вчитиметься писати? Еге?

— Ні,— заперечила Ганнуся.—Воно лиш сидітиме в моєму портфелі, більше нічого.

— А дисципліни не порушуватиме?

— Воно ж маленьке зовсім! Не порушуватиме!

— Ну гаразд. Аби не порушувало.

Щойно Ганнуся вийшла надвір, як дістала своє курчатко з портфеля і вже несла його в руці. Жовтий пушок на курчаті під вітром ворушився, ніби живий, а воно примружувало очі і було таке беззахисне, смішне й гарне, що Ганнуся не могла відірвати од нього погляду.

Люди, що стрічались на вулиці, запитували:

— Воно теж до школи?

— До школи! — відказувала Ганнуся.

— Ото яке грамотне! — вдавано дивувались. — Це ж, либонь, і читати і писати вміє. Що ж із цього курчати буде, як воно виросте? Ото, мабуть, грамотні яйця нестиме.

— В грамотної курки і яйця грамотні,—згоджувалась Ганнуся, зовсім не сердячись на ті кепкування.

Перед школою заховала курчатко в портфель, а на уроці, коли вже ставало сумно за ним, сягала рукою

в портфель, гладила. А що курчатко було ніжне й лоскітне, то Ганнусі ставало приємно, й вона всміхалася. А то бубоніла собі щось під ніс, називаючи курчатко ласкавими іменами.

— Що ти там розказуєш?— мовила до неї учителька, і весь клас повернув до Ганнусі свої голови.

— То я... так,— ніяково відказала дівчинка.

Знову писали щось на дошці, і знову Ганнусі стало

сумно за курчатком. Ще полізла в портфель, ще гладила його рукою, ще казала гарні слова.

— Ганнусю, з ким це ти розмовляєш? — підійшла до неї вчителька.

— Сама з собою.

— Краще йди до дошки, побачимо, як ти вмієш писати.

Ганнуся пішла до дошки, а замкнути свій портфель

забула. І коли вже вона, взявши крейду, виводила про-
диктовані вчителькою слова, курчатко вилізло з порт-
феля. Спершу воно постояло, спробувало стріпнути
маленькими крильцями. Далі ж подалося собі попід
партами, аж поки вийшло до дошки. Вчителька його
не помітила, бо саме дивилась у вікно. Діти теж, бо
старанно писали у зошитах. А коли Ганнуся глянула
на підлогу побіля себе, то похоліла, побачивши своє
курчатко. Кинулась до нього, хотіла сховати за пазу-
ху, та в цей час учителька повернулась од вікна — й
очі її широко розплющились.

— Де взялось курча? — поспитала вчителька.

Ганнуся стояла ні в сих ні в тих. Діти одірвались
од зошитів, і кожне цікаво дивилось на маленький
жовтий м'ячик, який тримала в руках Ганнуся.

— Як воно потрапило до класу? — знову запитала
вчителька.

— Через двері! — кинув хтось із учнів.

Та двері були зачинені.

— Через вікно! — докинуло інше.

Проте через одчинену квартиру воно проникнути
не могло, бо не вміло літати.

— Це моє, — сказала Ганнуся. — Я принесла з дому.

— Де ж ти його взяла? — поспитала вчителька.

— Дядечко Мазур подарував на день народження.

У класі пробіг легкий шум — кожне знало про ди-
вакуватого дядечка Мазура.

— Не всі гостинці, — сказала вчителька, — можна
носити до школи. А що, якби тобі подарували страуса?
Ти б теж принесла його до школи?

— Якого страуса? — не втямила Ганнуся, бо ніко-
ли не чула про такого птаха.

— Ну, не страуса, а гусака?

— Гусака б я не принесла, — здивовано мовила Ганнуся. — Мені ж ніхто не подарував його.

— А курчатко принесла? Чи ти гадаєш, що воно за тебе вчитиметься?

— Ні, я сама вчитимуся, — серйозно заперечила Ганнуся. — А принесла, бо воно дуже славне.

— Що ж, доведеться віднести назад. А потім знову повертайся до школи.

Вийшла Ганнуся за поріг класу, сумно їй стало, хоч бери та плач. Вона вже й плакати надумалася, та глянула на маленьке курчатко, що довірливо сиділо в її затишних долонях, і перехотілося їй плакати. Навіть гарно стало на душі.

— Не приймають тебе до школи, — шепотіла Ганнуся. — А якби сиділо в портфелі, а якби не лазило по підлозі, то, може, тебе й не вигнали б з класу, може б, ти й повчилося трохи. Ото бач, як злецько бути неслухняним.

У дворі пустила курчатко по траві, щоб воно попаслось. А курчатко як стало, то й не зрушить, бо кожна травинка здається йому дуже високою.

— Ех ти! — засміялася Ганнуся. — І коли вже виростеш, і коли вже з тебе толк буде?

Йшов через шкільне подвір'я дядько якийсь — ніколи такого Ганнуся ще не бачила. Коротенький, довгошийй, а на голові — не картуз і не бриль, а щось кругле, схоже на ковпак. А груди смугастим тільником матроським прикрашені.

— Воно дресироване? — запитав незнайомий чоловік і задивився на курчатко, ніби нічого цікавішого не бачив за своє життя.

— Ні, воно неграмотне, — мовила Ганнуся.

— Не знає ні «а», ні «бе»?

— Куди йому! — знизала плечима.

— І в Африці не було?

— Здається, ні... — ніяково сказала Ганнуся.

Незнайомий чоловік схилився над курчатком і дививсь на нього пильно-пильно. Сказав:

— Це незвичайне курчатко. От кури не вміють літати, а воно вмітиме.

— А хто ж його навчить?

— Е-е, воно само навчиться. Коли виросте, то разом з усіма птахами полетить у теплий край.

— В Африку?

— Може, і в Африку.

— А хіба кури літають? Наші кури всі у хліві сидять, ще жодна нікуди не літала.

— Хіба ти мені не віриш? — запитав незнайомий чоловік і глянув на Ганнуся гострим своїм зором.

Він так дивився, що Ганнуся й справді повірила в те, що її курчатко згодом літатиме.

— Вірю, — сказала Ганнуся.

— То й добре, — сказав незнайомий чоловік і пішов своєю дорогою. Ще й пісню веселу зтягнув — про дрімучі ліси та про диких звірів.

А Ганнуся, взявши курчатко, притулила його до грудей, і йдучи додому, шепотіла:

— Ти в мене виростеш, велике станеш, а восени полетиш у теплий край. Всі кури вдома позостаються, гуси теж, а ти ж не таке, як вони, тебе ж на іменини подарували мені... І як це я раніше сама не здогадалась про тебе?

Йшла додому, а по дорозі за нею ув'язався собака — кудлатий, на цибатих ногах, а морда в нього довга, ніби в щуки. «І де тільки беруться такі? — роздумувала Ганнуся. — І чого він плентає за мною?» Зупинилась і запитала:

— Тобі що треба, га?

Собака теж зупинився й покрутив хвостом. Ганнуся стала гніватись:

— Отак завжди за мною ходитимеш? Ти що, не знаєш, куди тобі треба йти? О, я знаю, чого ти ув'язався, — й вона обома руками міцніше притисла до себе курчатко. — Ну що ж, як ти не відстанеш, то я не додому піду, а до дядечка Мазура. — І Ганнуся звернула в бічну вуличку, а кудлатий собака побіг дорогою.

Дядечко Мазур сидів на обійсті й лагодив сіті на рибу. Сіті висіли на кілках, на тину, а поміж ними, квокчучи, походжала квочка. За нею перекочувався виводок жовтих курчаток.

— Скільки ж їх багато у вас, — мовила Ганнуся. — Але моє найкраще!

І справді — те, що тримала в руках, видалося їй найкращим.

— Жінка ще одну квочку підсипала, — обізвався дядечко Мазур, — то ще матимемо стільки.

— І жовті всі?

— А жовті, чого ж...

— Коли ці курчата повиростають, то вони вмітять літати?

— Хіба ж кури літають? — здивувався дядечко Мазур.

— А моє літатиме! — засміялась Ганнуся. — Коли холод настане, то воно в Африку полетить, у теплий край.

— Ще чого... — буркнув дядечко Мазур. — Воно ж не ластівка й не соловей.

Курчатко в Ганнусиних руках пискнуло — і квочка насторожилась. А потім сердито бубонячи щось та розпустивши крила, квочка рішуче побігла до Ганнусі. Вона так гнівно квоктала, що дівчинка злякалась і випустила курчатко з рук. Воно заточилося, мало не впало, а далі поволеньки подибало до гурту.

— Куди ти, куди? — здивовано скрикнула Ганнуся. — А йди-но сюди!

Проте курчатко, либонь, не чуло, бо хутчіше гайнуло до гурту, а сердита квочка бігла обіч. Ось уже курчатко добігло до жовтих кульбабок, он воно майнуло поміж них, он... А де ж воно тепер? Оте чи оте?

Яке з них, коли всі однакові? Здається, оце... Ганнуса кинулась до нього, та квочка стріпнула крильми і, гнівно квокчучи, заступила дорогу.

Дядечко Мазур облишив свої сіті й підійшов до Ганнусі.

— Котре ж твоє?

— Оте... Ні, оте, — ніяк не могла вгадати Ганнуса. Бо всі курчатка були однакові. — Оте, що під лопухом сховалось.

Дядечко Мазур зловив курча й дав Ганнусі. Вона обдивилась — ні, це не гостинець, подарований їй на

день народження. Бо ніжки в цього у засохлому бо-
лоті, і до дзьоба щось прилипло.

— Ні, не це, а те...

Скільки перебирали — не могли вгадати. Все Ган-
нусі здавалося, що курчатко, яке має навчитись літати
й полетіти в Африку, не дається їй до рук. Зрештою,
дядечко Мазур зловив їй перше-ліпше й сказав:

— Бери, дарую тобі це.

Ганнуса заперечливо похитала головою:

— Не те, я своє хочу.

— Бери, вони всі однакові.

— Неоднакові... Своє хочу.

Пішла з Мазурового обійстя сумна, зажурена...

І хіба вона могла знати, що оте курча, яке востаннє
зловив для неї дядечко Мазур, і було її жовтим гос-
тинцем, який нічим не одрізнявся від інших?

СЕРИЯ «ДЛЯ ПЕРВОКЛАССНИКА»

Евген Филиппович Гуцало

ЖЕЛТЫЙ ГОСТИНЕЦ

РАССКАЗЫ

(На украинском языке)

Для младшего школьного возраста

Рисунки Ларисы Яковлевны Гармызы

Издательство «Веселка», Киев-4, Бассейная, 1/2

Редактор И. В. Маденко. Художний редактор І. І. Литвин.

Технічний редактор В. І. Дмухар. Коректор З. В. Лещенко.

Інформ. бланк № 1658

Здано на виробництво 05. 05. 80. Підписано до друку 06. 11. 80. Формат 70×90/16. Папір офсетний № 2. Гарнітура
звичайна нова. Друк офсетний. Умовн. друк. арк. 1,75. Обл.-вид. арк. 1,31. Тираж 300 000. Зам. № 780. Ціна 10 коп.
Видавництво «Веселка», Київ-4, Басейна, 1/2. Львівська книжкова фабрика «Атлас» республіканського виробничого
об'єднання «Поліграфкига» Держкомвидаву УРСР. Львів 5, Зелена, 20.

